

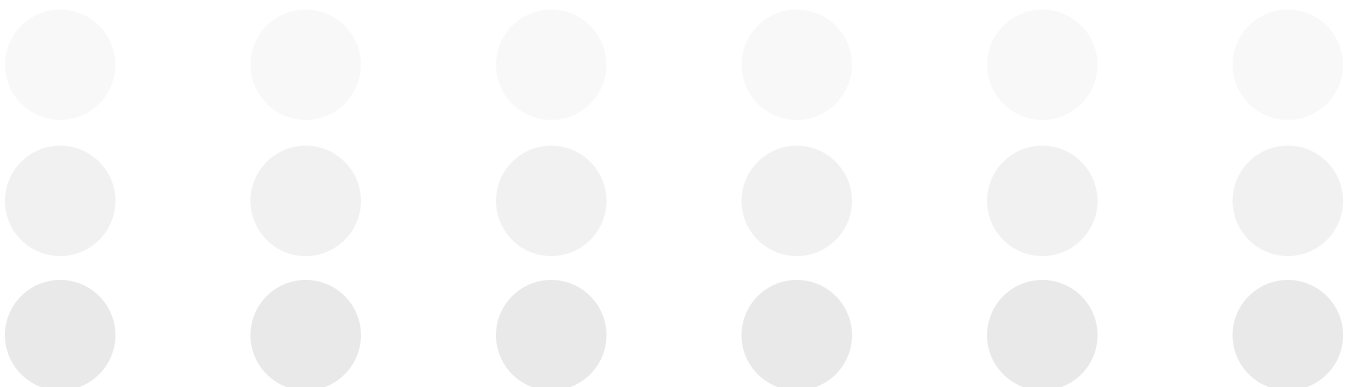

מרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר)
NATIONAL INSTITUTE FOR TESTING & EVALUATION
المركز القطري للامتحانات والتقييم
מיסודן של האוניברסיטאות בישראל

בחינת הכניסה הפסיכומטרית לאוניברסיטאות

חזרת הדרכה

ובחינה להתנסות • PS1H

תוכן עניינים

מידע כללי

39	חשיבה כמותית.....	3	מטרת החוברת.....
40	דף נוסחאות.....	3	מהי הבחינה הפסיכומטרית?.....
41	חזרה על מושגים בסיסיים במתמטיקה.....	4	ההרשמה לבחינה.....
63	שאלות ובעיות.....	4	מבנה הבחינה.....
72	שאלות הסקה מתרשים או מטבלה.....	5	כיצד להתכונן לבחינה?.....
79	אנגלית.....	7	הנחיות והמלצות.....
80	SENTENCE COMPLETIONS.....	11	תוצאות הבחינה.....
84	RESTATEMENTS.....		
87	READING COMPREHENSION.....		

הסברים ודוגמאות

	בחינה להתנסות PS1H		חשיבה מילולית.....
91	הבחינה.....	13	מטלת כתיבה.....
143	גיליון כתיבה.....	26	פרקי בררה - כללי.....
145	גיליון תשובות של פרקי הבררה למילוי.....	27	אנלוגיות.....
147	מפתח תשובות נכונות.....	29	שאלות הבנה והסקה.....
149	חישוב אומדנים לציוני הבחינה.....	34	שאלות על קטע קריאה.....

**להבהרות ולפרטים נוספים
בדבר הבחינה הפסיכומטרית
תוכלו לפנות אל:**

המדור לפניות הציבור

מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

ת"ד 26015 ירושלים 9126001

טל' 02-6759555 פקס 02-6759543

www.nite.org.il

■ מטרת החוברת

חוברת זו נועדה לספק לכם את כל המידע הדרוש על הבחינה הפסיכומטרית כדי שתכירו היטב את מבנה הבחינה ואת מהלכה ובכך תכינו את עצמכם לבחינה בדרך הטובה והאמינה ביותר. בחוברת תמצאו הסברים כלליים הנוגעים לכל היבטי הבחינה, שאלות לדוגמה המלוות בהסברים, ובחינה שלמה להתנסות בליווי נספח שיאפשר לכם לחשב את אומדן ציוניכם ברוב חלקי הבחינה (למעט מטלת הכתיבה בתחום החשיבה המילולית).

נעשה מאמץ לכלול בחוברת שאלות מסוגים רבים ככל האפשר המופיעים בבחינה, ובכלל זה ההוראות השונות לכל אחד מהם. עם זאת, מדי פעם בפעם עשויות להופיע בבחינה שאלות מסוגים חדשים, וכמו כן ייתכנו שינויים במקצת ההוראות, במספר השאלות בפרק או בזמן המוקצב לפתרונן. ובכל זאת, חוברת הדרכה זו משקפת את רובם המכריע של מרכיבי הבחינה.

**קראו היטב את החוברת,
פתרו את השאלות לדוגמה ותרגלו את הבחינה להתנסות.**

■ מהי הבחינה הפסיכומטרית?

הבחינה הפסיכומטרית היא כלי לחיזוי סיכויי הצלחה בלימודים במוסדות להשכלה גבוהה, והיא משמשת את מוסדות הלימוד במיזם מועמדיהם לחוגים השונים. הבחינה מאפשרת לדרג את כל המועמדים בסולם הערכה אחיד, ובהשוואה לאמצעי מיזם אחרים היא מושפעת פחות מהרקע השונה של כל אחד מהם או ממשתנים סובייקטיביים אחרים.

הבחינה הפסיכומטרית אינה כלי מיזם מושלם: אמנם לרוב היא מנבאת היטב הצלחה בלימודים, אולם ייתכן מיעוט מקרים שבהם מועמדים יצליחו בלימודיהם על אף הישגיהם הנמוכים בבחינה, ולהפך. כמו כן, הבחינה אינה מודדת במישרין גורמים כגון מוטיבציה, יצירתיות או התמדה, שיכולים בהחלט להיות קשורים להצלחה בלימודים. יש לציין כי מקצת התכונות האלה נבדקות בעקיפין הן בבחינה הפסיכומטרית הן בבחינות הבגרות.

מכל מקום, הבחינה הפסיכומטרית מעניקה הזדמנות שנייה לנבחנים בעלי פוטנציאל גבוה שמסיבות שונות לא ניתנה להם הזדמנות להביא לידי ביטוי את מלוא יכולתם בלימודים התיכוניים. כמו כן, בהיותה מתורגמת לכמה שפות, הבחינה הפסיכומטרית מאפשרת להחיל סולם מיזם אחיד גם על מועמדים ששפתם אינה עברית או שאינם בעלי תעודת בגרות ישראלית.

מחקרים רבים מראים כי כושר החיזוי של הבחינה הפסיכומטרית טוב, כלומר: על פי רוב, נבחנים שקיבלו ציונים גבוהים בבחינה מצליחים בלימודיהם יותר מנבחנים שקיבלו ציונים נמוכים. כמו כן, נמצא כי מכל הצירופים השונים של אמצעי המיזם הקיימים, הצירוף של הבחינה הפסיכומטרית ובחינות הבגרות הוא בעל כושר החיזוי הטוב ביותר.

■ ההרשמה לבחינה

אפשר להירשם לבחינה באתר האינטרנט של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה או באמצעות משלוח טופס הרשמה בדואר. כדי להיבחן בבחינה הפסיכומטרית אין צורך להירשם ללימודים במוסד כלשהו. אם נרשמתם לכמה מוסדות לימוד, מספיק שיתבחנו פעם אחת, וציוניכם ידווחו לכל המוסדות, לפי בקשתכם.

הבחינה הפסיכומטרית ניתנת בכמה שפות ונערכת בכמה מועדים בשנה בכל רחבי הארץ ובכמה מקומות בחו"ל. תוצאות הבחינה תקפות לצורך קבלה לאוניברסיטאות למשך שבע שנים לפחות. חשוב לציין כי הציונים בבחינה מחושבים בסולם אחיד, והבדלים בין מועדים, בין שפות ובין נוסחי בחינה אינם משפיעים על הציון. לכן, אם נבחרתם במועד שמסביבות שונות רמת היכולת של הנבחנים בו גבוהה או נמוכה מהממוצע, דרך חישוב הציונים מבטיחה שציוניכם לא יהיו שונים מהציונים שהייתם מקבלים אילו נבחרתם בכל מועד אחר.

לטופס ההרשמה לבחינה נלווה עלון נוהלי הרשמה שבו תוכלו למצוא מידע מפורט על סדרי הבחינה, כגון:

- אילו מוסדות משתמשים בבחינה
- באילו מועדים נערכת הבחינה ומתי מסתיימת ההרשמה לכל מועד
- באילו שפות נערכת הבחינה
- היכן נערכת הבחינה
- נוהל הרשמה ומידע על בחינה בתנאים מותאמים, המיועדת לבעלי מגבלה רפואית או פיזית, לקות למידה, או כל בעיה העלולה להקשות עליהם להיבחן או להגיע למקום הבחינה
- נוהל של שינוי או ביטול הרשמה
- נוהל הרשמה מאוחרת, המיועדת למי שאיחר את מועד סיום ההרשמה

■ מבנה הבחינה

הרכב הפרקים בבחינה

בבחינה הפסיכומטרית תשעה פרקים. כל פרק שייך לאחד משלושה תחומים: חשיבה מילולית, חשיבה כמותית או אנגלית. הפרק הראשון בבחינה הוא פרק חשיבה מילולית שבו תתבקשו לכתוב חיבור. שמונת הפרקים האחרים מורכבים משאלות בִּרְרָה שבהן יהיה עליכם לבחור בתשובה הנכונה מתוך ארבע אפשרויות. פרקים אלו יכוננו בהמשך "פרקי בִּרְרָה", והם אינם מופיעים בסדר קבוע. בראש כל פרק מצוינים מספר השאלות בו והזמן המוקצב לפתרונן. בפרקי הבִּרְרָה בכל תחום מופיעות שאלות מכמה סוגים. שאלות מאותו סוג מקובצות יחד ומסודרות בסדר קושי עולה, חוץ משאלות הבנת הנקרא (בפרקי החשיבה המילולית ובפרקי האנגלית), המסודרות לפי סדר הופעת הנושאים בקטע.

בשלושת תחומי הבחינה נבדקות יכולות הדרושות להצלחה בלימודים אקדמיים:

חשיבה מילולית

בתחום החשיבה המילולית נבדקים כשרים מילוליים הבאים לידי ביטוי בלימודים אקדמיים: עושר לשוני, כישורים לוגיים, היכולת להבין קטעי קריאה מורכבים ולנתחם, היכולת לחשוב בבהירות ובשיטתיות, והיכולת לגבש רעיון ולהביעו בכתב באופן מבוסס ומדויק.

חשיבה כמותית

בתחום החשיבה הכמותית נבדקות היכולת להשתמש במספרים ובמונחים מתמטיים כדי לפתור בעיות כמותיות, והיכולת לנתח נתונים המוצגים בצורות שונות, כמו טבלאות או תרשימים.

אנגלית

בתחום האנגלית נבדקת השליטה בשפה האנגלית הבאה לידי ביטוי, בין השאר, בעושר אוצר המילים וביכולת לקרוא קטעים ברמה אקדמית ולהבינם.

השימוש בפרקי ובפריטי הבחינה

מתוך שמונת פרקי הבררה רק שני פרקים מכל תחום משמשים בקביעת הציון – סך הכול שישה פרקים. שני פרקי הבררה האחרים אינם משמשים בקביעת הציון ונועדו בעיקר לשתי מטרות:

מניעת השפעה של הבדלים בין מועדים שונים

כדי למנוע את השפעת ההבדלים בין הנבחנים במועדים השונים על הציונים, הציונים במועדים השונים מושווים אלו לאלו ונקבעים בסולם ציונים אחד. לשם כך ניתן בבחינה פרק שכבר היה בבחינה קודמת.

הבטחת איכותן של השאלות

לפני שהשאלות יכללו בפרק המשמש בקביעת הציון יש לבחון את איכותן ולהבטיח שהן הוגנות ומבחינות בין נבחנים שיכולתם גבוהה לנבחנים שיכולתם נמוכה. פרקים אחדים בבחינה מורכבים משאלות המצויות בתהליך של בדיקת האיכות. שאלות שיצליחו לפי קריטריונים סטטיסטיים ואחרים עשויות להופיע בעתיד בפרקים המשמשים בקביעת הציון, והשאלות האחרות, שלא יעמדו בקריטריונים הנדרשים, לא יכללו בבחינות עתידיות. כל הפרקים המשמשים בחישוב הציונים מורכבים משאלות שנבדקו בדיקת איכות כזו.

הפרקים שאינם משמשים בקביעת הציונים חיוניים: הם מונעים עיוותים בציונים העלולים להיגרם בשל הבדלים בין מועדים, והם מבטיחים כי השאלות יהיו טובות והוגנות. אין לנבחנים שום דרך להבחין בין הפרקים קובעי הציון לפרקים האחרים. לכן, לטובתכם, התייחסו לכל פרקי הבחינה באותה מידה של רצינות!

בכל בחינה שמעביר המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, יתכן שיופיעו פרקים או פריטים שהועברו בבחינות קודמות, או שפורסמו באתר המרכז.

■ כיצד להתכונן לבחינה?

הכשרים הנמדדים בבחינה מתפתחים בהדרגה עם השנים בדרכים שונות: לימודים בבית הספר, קריאה, תחביבים ותחומי התעניינות – כולם תורמים להתפתחות כישורכם המילוליים והכמותיים ולשליטתכם בשפה האנגלית. לפיכך, את רוב ההכנה לבחינה כבר עשיתם בלימודים בבית הספר היסודי והתיכון ובהתנסויותיכם השונות לאורך חייכם. אף שההכנה הטובה ביותר היא בעבודה הדרגתית לאורך שנים רבות, תרגול מרוכז לפני הבחינה עשוי לשפר את הישגיכם בבחינה. הביאו בחשבון כי בתחומים שהשליטה בהם מתפתחת באטיות, כגון אוצר מילים באנגלית, סביר כי תרגול קצר לא יסייע במידה רבה, אך בתחומים אחרים הוא בהחלט עשוי לעזור.

יש כמה דברים שתוכלו לעשות לפני הבחינה כדי להכין את עצמכם לקראתה:

קראו בעיון חוברת זו.

הבחינה הפסיכומטרית, כמו כל בחינה, מלווה לעתים בחרדה העלולה לפגוע בתפקודכם בזמן הבחינה. מכיוון שהחרדה נובעת בחלקה מחוסר היכרות עם הבחינה, ככל שתכירו טוב יותר את מבנה הבחינה, את מאפייניה ואת סוגי השאלות בה – כך תפחת רמת החרדה ותוכלו להצליח יותר בבחינה. לכן, קראו את החוברת ביסודיות! המידע המצוי בה יעזור לכם להכיר מראש את הבחינה ולמנוע הפתעות מיותרות.

הכירו את ההוראות לבחינה.

בחוברת זו מובאות ההוראות המופיעות בראש כל פרק בבחינה, וכן ההוראות המופיעות לפני כל סוג שאלות. תוכלו למצוא אותן בפרקי הדוגמאות וההסברים וגם בבחינה להתנסות שבסוף החוברת. למדו היטב את ההוראות! אם תכירו אותן מראש, תוכלו להתעכב פחות על הבנתן בזמן הבחינה עצמה.

פתרו את השאלות לדוגמה.

בחוברת זו תמצאו, לכל תחום בבחינה, פרק דוגמאות והסברים הכולל שאלות ממגוון של סוגים. ענו על השאלות לדוגמה וקראו ביסודיות את ההסברים: ככל שתכירו טוב יותר את מתכונת השאלות בבחינה, כך תרגישו נוח יותר בזמן הבחינה עצמה.

תרגול בחינות לדוגמה.

בסוף חוברת זו תמצאו בחינה המיועדת להתנסות. בבחינה זו כלולים שישה פרקי בִּרְרָה המאפשרים לקבוע את אומדני הציונים, ופרק חשיבה מילולית שבו מטלת כתיבה. הקפידו לפתור את הבחינה בתנאים הדומים ככל האפשר לתנאים שתיבחנו בהם:

- שמרו על מגבלות הזמן ופתרו כל פרק בזמן המוקצב לו. בבחינה האמתית לא יינתן לכם זמן נוסף על הזמן המוקצב לכל פרק. תרגול של בחינה בזמן אמת יסייע בפיתוח הקצב הדרוש לעמידה בלחץ הזמנים בבחינה. על כן, ככל שתרגו לתרגל בחינות, כך תוכלו לעמוד טוב יותר בלחץ הזמנים.
- את החיבור כתבו על גיליון הכתיבה המצורף כדי שתוכלו להתרשם מן האורך הנדרש לחיבור.
- בפרקי הִבְרָרָה סמנו את תשובותיכם בגיליון התשובות המצורף ולא בחוברת הבחינה! סימון התשובות נעשה על חשבון זמן הבחינה, ולכן חשוב לתרגל אותו מראש.

בסיום הבחינה השוו את תשובותיכם בפרקי הִבְרָרָה לדף התשובות המופיע בסוף הבחינה. מומלץ לחזור ולבדוק את השאלות שטעיתם בהן כדי ללמוד מטעויותיכם. באופן זה תוכלו להפיק את המרב מהתרגול.

אחרי דף התשובות מופיע הסבר לחישוב אומדן הציונים, ובעזרתו תוכלו להעריך את הישגיכם בפרקי הִבְרָרָה בבחינה. בינתיים לא ניתן לחשב אומדן לציון של מטלת הכתיבה. ייתכן שבעתיד יהיה אפשר לקבל אומדן כזה באתר המרכז הארצי לבחינות ולהערכה. הציון במטלת הכתיבה הוא 25% מהציון בתחום החשיבה המילולית.

מבדיקה שנעשתה במרכז הארצי לבחינות ולהערכה עולה כי יש התאמה גבוהה מאוד בין הציונים בפרקי הִבְרָרָה בבחינה להתנסות בחוברת לבין הציונים בבחינה הפסיכומטרית האמתית. עם זאת, יש לזכור כי הישגים בכל בחינה מושפעים מגורמים כמו מוטיבציה, חרדה, התנאים המשתנים וכד', ולכן צפויים הבדלים בין הציונים שיתקבלו בבחינה להתנסות לבין הציונים שיתקבלו בבחינה האמתית, כשם שהם צפויים גם בבחינות חוזרות מאותו סוג.

אם תרצו תרגול נוסף תוכלו להיעזר בבחינות אמתיות מהשנתיים האחרונות הנמצאות באתר המרכז הארצי לבחינות ולהערכה. נוסף על כך, המרכז מוציא לאור קובץ של בחינות להתנסות בשם "פסיכומטרי מכל הבחינות". בחינות אלה הן במתכונת הקודמת של הבחינה: פרקי הִבְרָרָה כוללים שאלות מסוגים שכבר אינם מופיעים כיום בבחינה, ואין בהן מטלת כתיבה. עם זאת, בבחינות האלה יש שאלות מסוגים רבים המופיעים במתכונת העכשווית, ותרגול באמצעותן יכול בהחלט להועיל. הקובץ כולל שש בחינות אמתיות מן העבר, ומצורף לו התקליטור "קומפיוטרי" – מבחן פסיכומטרי ממוחשב המאפשר לכם לבחון את עצמכם באופן אינטראקטיבי מקוצר ולקבל אומדן של ציוניכם הצפויים בתחומי הבחינה. את הקובץ אפשר לקנות באתר המרכז, בכל חנויות הספרים האוניברסיטאיות ובחנויות ספרים אחרות, או בפנייה ישירה למרכז הארצי לבחינות ולהערכה.

עצם ההיבחנות בבחינה הפסיכומטרית עשויה גם היא להיות אמצעי תרגול יעיל. אם תיבחנו בבחינה והציונים יספקו אתכם, תוכלו להשתמש בהם לצורך הרשמה למוסדות הלימוד. אם הציונים לא יספקו אתכם, תוכלו להיבחן שוב. פרטים על מרווח הזמן המינימלי המותר בין היבחנות אחת לשנייה תמצאו בעלון נוהלי ההרשמה.

דרכי הכנה נוספות: לימוד עצמי, ספרים וקורסים

לימוד אנגלית או רענון הידע במתמטיקה יכולים להיעשות בדרכים שונות ומגוונות: לימוד עצמי, שיעורים פרטיים, קורסים, מכינה קדם-אקדמית ועוד. הבחירה בדרך ההכנה המתאימה לכם נתונה לשיקולכם, ועליכם גם להחליט כמה זמן, מאמץ וכסף כדאי לכם להשקיע בה.

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה ערך מחקר בנושא התועלת המופקת מדרכי הכנה שונות. במחקר נבדקו אלפי נבחנים שנבחנו פעמיים לפחות, ונערכה בו השוואה בין ציוניהם בשתי הבחינות. נמצא כי השיפור הממוצע בקרב המתכוננים בכוחות עצמם הוא כ-30 נקודות בסולם ציונים של 200-800. נתון זה יציב זה שנים רבות. לעומתם, בקרב המשתתפים בקורסי הכנה השיפור הממוצע הוא כ-40 נקודות, כלומר רק בכ-10 נקודות יותר ממי שהתכוננו בכוחות עצמם. תוצאות

דומות נמצאו גם במחקרים שנערכו בארצות אחרות. המסקנה המתבקשת היא כי בהשוואה להכנה עצמית, התועלת המופקת מקורסי הכנה מוגבלת מאוד: עיקר השיפור (30 מתוך 40 נקודות) מושג ממילא מהלימוד העצמי ומעצם ההיכרות המוקדמת עם סוגי השאלות השונים המופיעים בבחינה, היכרות המקטינה את החרדה ומיעלת את התפקוד בבחינה. יש לזכור כי הנתונים שנמצאו במחקר הם ממוצעים, כלומר מקצת הנבחנים שיפרו את ציוניהם ביותר נקודות, מקצתם שיפרו בפחות נקודות, ומקצתם אף קיבלו ציונים נמוכים מהציונים שקיבלו בבחינה הראשונה.

הכנה יסודית לקראת הבחינה עשויה בהחלט להועיל. ההכנה הטובה ביותר מבוססת על תרגול יסודי של הנושאים המופיעים בבחינה, בדומה ללימודים בבית הספר, ולא על לימוד "טריקים". כותבי הבחינה מודעים לקיומן של שיטות כאלה ומביאים אותן בחשבון בעת כתיבת השאלות. המסגרת המתאימה להכנה היא גם עניין של סגנון אישי: יש הזקוקים למסגרת נוקשה ויש המעדיפים לימוד עצמי. מכל מקום, לפני שתבחרו במסגרת הכנה כלשהי, רצוי שתבדקו היטב אם היא מספקת לכם את התרגול היסודי הרצוי. אל תסתמכו על שמועות לא מבוססות בנוגע לשיפורים עצומים שהשיגו תלמידי הקורס בציוניהם, וגם לא על נוסחאות קסם – אין כאלה! כמו כן, הביאו בחשבון את ההשקעה הנדרשת במסגרת ההכנה – בכסף ובזמן – לעומת התועלת שאתם עשויים להפיק ממנה.

■ הנחיות והמלצות

לפני הבחינה

רעננו את היכרותכם עם סוגי השאלות בבחינה ועם ההוראות השונות.

רכזו את כל מה שעליכם להביא אתכם לבחינה:

- **תעודת זהות** – בלעדיה לא תורשו להיבחן.
- **שני עפרונות מסוג HB2, מחק ומחדד.**

רצוי להביא גם:

- את הזימון לבחינה, כדי שתוכלו לוודא את מקום הבחינה ואת מועדה המדויק.
- מזון ומשקה, ואטמי אוזניים פשוטים, אם אתם זקוקים להם.
- בגדים מתאימים – הביאו בחשבון שבכיתת הבחינה עלול להיות קר או חם משציפיתם.

ודאו מראש שאתם יודעים כיצד להגיע למקום הבחינה, כדי שלא תאחרו.

אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים ניידים (גם לא לשימוש בתור שעון), מכשירי קשר, אذניות, שעונים מצפצפים או שעונים שיש בהם מכונת חישוב, נגני מוזיקה, או כל חפץ שעשוי להפריע לנבחנים האחרים. עם הכניסה לכיתת הבחינה תתבקשו לכבות את המכשירים האלקטרוניים, להכניסם לתיקכם ולהניח את התיקים בפינת הכיתה. נבחן שיימצא ברשותו מכשיר אלקטרוני בזמן הבחינה יאלץ לעזוב את הבחינה מיד.

הבחינה אורכת כשלוש שעות וחצי, אין בה הפסקות (מדידת הזמנים רציפה), ולא תתאפשר במהלכה כניסת אורחים לכיתות או מסירת הודעות לנבחנים.

בזמן הבחינה

אין להשתמש בחומרי עזר!

בעת הבחינה אסור להשתמש במחשבוני, ובכלל זה שעוני מחשב, ולא במילונים מסוג כלשהו, בספרים, בדפים או בכל חומר עזר אחר. אם תזדקקו לדפי טיוטה, תוכלו להשתמש רק בדפי חוברת הבחינה. בפרק הראשון בבחינה יש דף ריק המיועד לכתיבת הטיוטה לחיבור.

קראו היטב את ההוראות ואת השאלות.

לפני כל סוג שאלות מופיעות ההוראות הנוגעות לו. אמנם ההוראות מופיעות גם בחוברת זו, אך אל תסתמכו רק על היכרותכם אותן. קראו שוב את ההוראות בקפידה. טעות בהבנת הוראה עלולה לגרום לטעות בכל השאלות מאותו סוג. מלבד זאת, בבחינה עשויות להופיע הוראות חדשות, שהוכנסו לבחינה לאחר פרסום מהדורה זו של חוברת ההדרכה. לפני שתבחרו בתשובה הנכונה חשוב מאוד שתקראו היטב את השאלה עצמה ואת כל התשובות המוצעות. בדומה, לפני שתתחילו לכתוב את החיבור חשוב שתקראו בקפידה את מטלת הכתיבה. שימו לב מה בדיוק נדרש מכם בכל שאלה, ורק אז ענו עליה.

במטלת הכתיבה הקפידו לכתוב במקומות המיועדים לכך.

לגיליון המיועד לכתיבת החיבור שני צדדים, ובשניהם מותר לכתוב. מקצת השורות ממוספרות כדי שתוכלו לראות כמה שורות כתבתם. הקפידו לכתוב רק במקומות המיועדים לכך ולא לחרוג מן השוליים המסומנים. הגיליון נסרק באמצעות קורא אופטי, וכתיבה שתחרוג מן השוליים לא תיקלט. הקורא מותאם לקריאת סימנים שנעשו בעיפרון מסוג HB2, לכן הקפידו להביא אתכם לבחינה שני עפרונות כאלה. אם תכתבו בעיפרון מסוג אחר, חלק מהחיבור שכתבתם עלול לא להיקלט.

שימו לב, **כל נבחן יקבל גיליון כתיבה אחד בלבד!** עליכם יהיה לתכנן את החיבור באופן שלא יחרוג מגבולות השורות המסומנות. דוגמה של גיליון המיועד לכתיבת החיבור מופיעה אחרי הבחינה להתנסות בסוף החוברת.

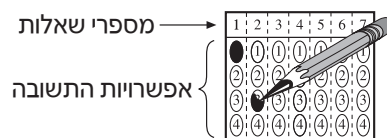
בפרקי הבררה הקפידו על סימון נכון של התשובות.

לכל שאלה בפרקי הבררה מוצעות ארבע אפשרויות תשובה, ומתוכן עליכם לבחור את המתאימה ביותר. **עליכם לבחור אפשרות אחת בלבד.**

גם גיליון התשובות של פרקי הבררה מותאם לקריאה באמצעות קורא אופטי המזין את הנתונים ישירות למחשב, וגם קורא אופטי זה מותאם לקריאת סימנים שנעשו בעיפרון מסוג HB2. אם תסמנו בעיפרון מסוג אחר, הקורא האופטי עלול לשגות בקריאת תשובותיכם.

לפניכם קטע מגיליון התשובות.

כדי לסמן תשובה עליכם למלא את האליפסה שבה מופיע מספר התשובה הרצויה, בצורה הבאה: לדוגמה, נניח שאתם עונים על שאלה 2 והחלטתם שהתשובה הנכונה היא 3 – עליכם לחפש את האליפסה המתאימה (מספר 3) בעמודה של שאלה 2 ולמלא אותה כך:

שימו לב!

הסימון היחיד הנכון הוא השחרת כל האליפסה. כל סימן אחר – קו אנכי, קו אופקי, עיגול וכדומה – לא ייקרא!

בכל שאלה עליכם למלא אליפסה אחת בלבד.

אם תמלאו יותר מאליפסה אחת תיפסל תשובתכם, גם אם אחת התשובות שבחרתם נכונה.

אם אתם רוצים לשנות את התשובה שסימנתם, מחקו את הסימן השגוי בעזרת מחק נקי וסמנו את התשובה שברצונכם לבחור. הקפידו למחוק היטב את הסימן השגוי, ולא – הקורא האופטי עלול לטעות בקריאת התשובה.

כשתפתרו את הבחינה להתנסות שבסוף החוברת, סמנו את תשובותיכם בגיליון התשובות לפרקי הבררה, המופיע לאחריה, כדי לתרגל את השימוש בו. **ודאו שאתם עונים על כל שאלה במקום הנכון.** אם דילגתם על שאלה בחוברת הבחינה, ודאו שדילגתם גם על המקום המתאים לה בגיליון התשובות. המשיכו לענות על השאלות הבאות והקפידו תמיד שמספר השאלה יהיה כמספר העמודה שאתם מסמנים בה את תשובתכם.

שימו לב! רק אתם אחראים לכתוב בגיליון התשובות, והוא ייקרא בדיוק כפי שמילאתם אותו. אם טעיתם וסימנתם תשובות במקום לא נכון, לא נוכל לשחזר את כוונתכם, והטופס השגוי שמילאתם הוא שיקבע את ציוניכם.

נצלו את זמנכם בתבונה.

כאמור, בראש כל פרק מצוינים מספר השאלות בו והזמן המוקצב לו. בתום הזמן המוקצב תקבלו הוראה לעבור לפרק הבא, ולא תוכלו לחזור עוד לפרק הקודם.

לפניכם כמה המלצות לניצול יעיל של הזמן העומד לרשותכם:

- במטלת הכתיבה – **הקדישו כמה דקות לחשיבה על הרעיונות שתרוצו להציג.** תכננו את מבנה החיבור וכתבו ראשי פרקים. בפרק הראשון בחוברת הבחינה – פרק מטלת הכתיבה – יש מקום המיועד לכתיבת טיוטה. זכרו שהזמן להעתקת הטיוטה לגיליון הכתיבה כלול בזמן המוקצב לפרק ולא יינתן זמן נוסף לכך. מותר בהחלט למחוק מילים או קטעים בגיליון המיועד לכתיבה, אך זכרו שכתב היד חייב להיות קריא ורצף החיבור צריך להיות מובן. מעט לפני תום הזמן המוקצב לפרק מטלת הכתיבה קראו שוב את אשר כתבתם וודאו שהכול קריא ומובן.
- בפרקי הבררה נסו לפתור כל שאלה בזמן סביר. אם הצלחתם – עברו לשאלה הבאה. אם אינכם מצליחים לפתור שאלה, אל תתעכבו! זכרו שעליכם לענות על כל השאלות בפרק. אם תתעכבו זמן רב על שאלה אחת, לא יישאר לכם די זמן לענות על שאר השאלות, וסביר שיש עוד שאלות שתוכלו להשיב עליהן נכונה ולזכות בנקודות. **לשאלות קלות ולשאלות קשות משקל שווה בקביעת הציון,** לכן אין סיבה להתעכב על שאלה אחת. בזמן שתחסכו תוכלו, אולי, לענות על כמה שאלות אחרות.
- אם נראה לכם שאתם יכולים לפתור את השאלה אך אתם זקוקים למעט יותר זמן – סמנו אותה וחזרו אליה אחר כך! אם נשאר לכם זמן בסוף הפרק, חזרו אל כל השאלות שסימנתם ונסו לפתור אותן.
- אם נראה לכם שגם אם תייחדו לשאלה זמן נוסף לא תצליחו לפתור אותה – **נחשו את התשובה!** הניחוש אינו חייב להיות אקראי. ייתכן שתוכלו לפסול כמה מהאפשרויות על סמך ידע חלקי, וכך להגדיל את הסיכוי לנחש נכונה. הציון בבחינה מחושב על סמך התשובות הנכונות בלבד, ואין הפחתת נקודות על תשובות שגויות. לכן, אם אינכם מצליחים לפתור את השאלה, כדאי לכם לנחש – ניחוש אינו יכול לפגוע בציוניכם, הוא יכול רק לשפרם.
- השאירו לעצמכם כדקה לפני סוף הפרק. חזרו אל השאלות שלא עניתם עליהן ונחשו באופן אקראי את התשובות, כלומר סמנו תשובה כלשהי בגיליון התשובות בלי לנסות לפתור את השאלה או לפסול אפשרויות. עכשיו כבר אין לכם זמן, וכל שתוכלו לעשות הוא לסמן במהירות את התשובות החסרות בגיליון התשובות ולוודא שאכן עניתם על כל השאלות.

כל פרק חשוב!

אין שום דרך לדעת אילו מהפרקים אינם משמשים בקביעת הציון, ולכן התייחסו לכל פרק כאילו הוא קובע את ציוניכם! אם מסיבה כלשהי תחליטו כי אחד הפרקים אינו חשוב, החלטתכם עלולה לפגוע בציון שתקבלו.

רמייה בבחינה

כל מעשה רמייה, כגון התחזות או העתקה, משבש את תהליכי הקבלה למוסדות להשכלה גבוהה ופוגע בהוגנות שלהם. למרכז הארצי לבחינות ולהערכה יש דרכים לאתר מעשי רמייה, והוא יכול למנוע מאדם להיבחן, או לפסול את בחינתו – אם עבר עברה הקשורה בסודיות הבחינה או בשימוש בתוצאותיה. שימו לב! התחזות, כמו במקרה של אדם השולח אדם אחר להיבחן במקומו, היא עברה פלילית. חשד לעברה כזו מביא לידי תלונה במשטרה ובוועדות המשמעת של מוסדות הלימוד. המתחזה ושולחו עלולים להיענש במאסר בפועל ובהרחקה מלימודים לזמן ארוך, וכך הניסיון לפעול בדרכים לא כשרות עלול, בסופו של דבר, לפגוע בנבחן הרבה יותר מכמה תשובות לא נכונות.

למרכז הארצי לבחינות ולהערכה שמורה הזכות לפסול בחינה של נבחן אם יש חשד או חשש כי ההישגים בבחינה זו אינם משקפים את יכולתו.

אסור להעתיק או להפיץ בחינה או קטעים ממנה בכל צורה ובכל אמצעי, או ללמדה – כולה או חלקים ממנה – בלא אישור בכתב מאת המרכז הארצי לבחינות ולהערכה. המרכז נוקט אמצעים מנהליים, משפטיים ואחרים נגד המפרים איסור זה. לפני תחילת הבחינה תתבקשו לחתום על הצהרה המאשרת שאיסור זה ידוע לכם ושאתם מתחייבים לנהוג לפיו.

כל אחת מההתנהגויות הבאות יכולה להביא לידי הרחקתו של נבחן מהבחינה:

- הפרעה למהלך הבחינה
- העתקה, מתן עזרה או קבלת עזרה בפתרון
- שימוש בעזרים אסורים, ובכללם דפים, ספרים, מחשבים ומילונים
- מעבר מפרק לפרק בלי שניתנה הוראה לכך
- המשך עבודה בפרק לאחר תום הזמן המוקצב לו
- הוצאת חומר בחינה מכיתת הבחינה
- החזקת מכשיר אלקטרוני – טלפון נייד, מחשב, נגן מוזיקה וכו' – בשעת הבחינה
- אי-ציות להוראות הבוחנים

אחרי הבחינה

לאחר סיום הבחינה תקבלו שאלון משוב ותתבקשו להביע בו את דעתכם על תנאי הבחינה. ייתכן שתתבקשו לציין את מידת שביעות רצונכם מתהליך ההרשמה והבחינה, או להביע את דעתכם בנושאים אחרים שהמרכז הארצי לבחינות ולהערכה עוסק בהם. שאלוני המשוב אינם חלק מהבחינה הפסיכומטרית, בדיקתם נעשית בנפרד מבדיקת שאלוני הבחינה, והם אינם יכולים לפגוע בכם או בציוניכם בשום דרך. אינכם חייבים להשיב על השאלונים, אך נשמח אם תייחדו להם את הזמן הקצר הדרוש לשם כך, שכן תשובותיכם יסייעו לנו מאוד ויאפשרו לנו לשפר את השירות שאנו נותנים לקהל הנבחנים. חשוב לדעת כי שאלון המשוב אינו מיועד לטיפול בפניות אישיות. אם יהיו לכם הערות או השגות בנוגע לבחינה, **פנו בכתב אל המדור לפניות הציבור במרכז הארצי לבחינות ולהערכה בתוך שבוע מיום הבחינה. פניות כאלה יזכו למענה אישי.**

יש נבחנים היוצאים מהבחינה בהרגשה שהיה להם קשה לפתור שאלות רבות או שלא הספיקו לכתוב חיבור טוב או לענות על כל השאלות בזמן המוקצב. חשוב לדעת כי ציוניכם אמנם נקבעים על פי איכות החיבור שכתבתם ועל פי מספר השאלות שפתרתם נכונה, אך הדבר נעשה מתוך השוואה להישגיהם של כלל הנבחנים בכל הנוסחים, השפות ומועדי הבחינה השונים. לכן, גם אם יצאתם מן הבחינה בהרגשה רעה, בהחלט ייתכן שהצלחתם בה יפה.

■ תוצאות הבחינה

כיצד מחושבים הציונים?

הציונים מחושבים בארבעה שלבים:

א. חישוב ציון גלם במטלת הכתיבה

פרטים בנוגע לדרך שבה מחושבים הציונים במטלת הכתיבה מופיעים בחוברת זו בפרק "הסברים ודוגמאות" - חשיבה מילולית" בסעיף "מטלת הכתיבה".

ב. חישוב ציוני גלם בפרקי הבררה

כל תשובה נכונה מזכה בנקודה אחת. סכום התשובות הנכונות בכל תחום הוא ציון הגלם בתחום זה.

ג. חישוב הציונים בשלושת תחומי הבחינה

כדי לאפשר השוואה בין ציוני נבחנים שנבחנו בנוסחים שונים, בשפות שונות ובמועדים שונים, מתורגמים ציון הגלם במטלת הכתיבה וציוני הגלם בפרקי הבררה של כל אחד משלושת תחומי הבחינה לסולם אחיד. הציון בתחום החשיבה המילולית כולל את הציון במטלת הכתיבה במשקל 25%. סולם הציונים בכל אחד משלושת התחומים הוא מ-50 עד 150.

ד. חישוב הציונים הפסיכומטריים הכלליים

הציונים הפסיכומטריים הכלליים מתבססים על ממוצעים משוקללים שבהם הציונים בתחומים השונים מקבלים משקלות שונים. בציון הרב-תחומי משקל הציון בתחום החשיבה המילולית ומשקל הציון בתחום החשיבה הכמותית כפול ממשקלו של הציון באנגלית. בציון בדגש כמותי משקלו של הציון בתחום החשיבה הכמותית הוא פי שלושה ממשקל כל אחד מן הציונים האחרים. בציון בדגש מילולי משקלו של הציון בתחום החשיבה המילולית הוא פי שלושה ממשקל כל אחד מן הציונים האחרים. סולם הציונים בכל אחד מהציונים הפסיכומטריים הכלליים הוא מ-200 עד 800.

הדגמה של חישוב הציונים מופיעה בסוף חוברת זו, לאחר הבחינה להתנסות.

דיווח ציוני הבחינה

ציוני הבחינה יישלחו אליכם בדואר רגיל. לנבחנים שסימנו באזור האישי באתר המרכז שהם מסכימים לשליחת הציונים באמצעות הדואר האלקטרוני - יישלחו הציונים גם בדרך זו. תוכלו לצפות בציונים גם באתר האינטרנט של המרכז www.nite.org.il על סמך פרטים אישיים מזהים. בה-בעת ידווחו הציונים לכל מוסדות הלימוד שביקשתם לדווח להם את הציונים. הדיווח כולל את הפרטים האלה:

- א. הציונים בכל אחד משלושת התחומים: חשיבה מילולית, חשיבה כמותית ואנגלית
- ב. שלושת הציונים הפסיכומטריים הכלליים - המבוססים, כאמור, על שקלולים שונים של ציוני שלושת התחומים

עם הציונים תקבלו בדואר גם עלון הסבר על משמעותם. בשום מקרה לא יימסר ציון בטלפון או בפקס.

מה משמעות הציונים?

ציוני הבחינה מצביעים על סיכויי ההצלחה בלימודים אקדמיים. אין זאת אומרת שרק מי שהשיג בבחינה ציונים גבוהים יוכל להצליח בלימודים, אבל ככל שהציונים בבחינה הפסיכומטרית גבוהים יותר, כך גבוהים יותר גם הסיכויים להצליח בלימודים אקדמיים. את הציון המשוקלל של הבחינה, המשמש למיון ולקבלה, קובע כל מוסד להשכלה גבוהה בעצמו, ואפשר כי הוא ישתנה בהתאם לתחומי הלימוד השונים במוסד.

מכיוון שמוסדות הלימוד אינם יכולים לקבל ללימודים את כל הפונים אליהם, הם מעדיפים לקבל את המועמדים אשר סיכויי הצלחתם גדולים יותר. לצורך מיון המועמדים משתמשים המוסדות בציוני בחינות הבגרות, בציוני הבחינה הפסיכומטרית, ולעיתים גם בנתונים נוספים, כמו בחינות אחרות או ריאיון אישי. שילוב הנתונים האלה נעשה בכל מוסד בדרך אחרת: ברוב החוגים באוניברסיטאות וברוב המוסדות האחרים – לכל מועמד מחושב ציון סופי, הנקרא "ציון קבלה כללי", "ציון התאמה" או "ציון סכמ". ציון זה מורכב מציוני הבגרות ו/או מציוני הבחינה הפסיכומטרית ו/או מנתונים אחרים. המוסד מדרג את כל המועמדים שנרשמו לכל חוג – מן המועמד בעל ציון הקבלה הגבוה ביותר עד למועמד בעל ציון הקבלה הנמוך ביותר. על מדרג זה נקבע סף הקבלה. סף זה הוא הנקודה בסולם ציוני הקבלה המפרידה בין המתקבלים (מי שציונם גבוה מציון הסף) לנדחים (מי שציונם נמוך מציון הסף). מיקומו המדויק של סף הקבלה תלוי, לרוב, במספר מקומות הלימוד וברמת המועמדים: ככל שמספר המקומות קטן יותר או רמת המועמדים גבוהה יותר, כך יהיה הסף גבוה יותר.

מתיאור תהליך ברירת המועמדים אפשר להבין מדוע מועמד כלשהו עשוי להתקבל למוסד או לחוג אחד ולהידחות מאחר: ייתכן שמוסדות שונים נותנים משקל שונה לציוני הבחינה הפסיכומטרית לעומת ציוני הבגרות, ייתכן שהיחס בין מספר המועמדים למספר מקומות הלימוד שונה במוסדות השונים, וייתכן שרמת המועמדים שונה ממוסד למוסד. הוא הדין בחוגים שונים במוסד מסוים. לכן, גם אם נדחיתם מהחוג שרציתם ללמוד בו, תוכלו לנסות להתקבל לחוג אחר, למוסד אחר או בשנת הלימודים הבאה.

הזמנה לבחינה חוזרת

בעת הערכת הבחינות נעשות בדיקות שגרתיות שמטרתן להבטיח כי הציונים שיחושבו לכל נבחן ישקפו נאמנה את יכולתו. במקרים מסוימים המרכז הארצי לבחינות ולהערכה מתקשה להעריך ציון בבחינה, למשל בגלל ממצאים חריגים או בלתי עקיבים שנמצאו בה או בגלל בעיות טכניות. בכל מקרה שבו מתעורר ספק במהימנות הבחינה – במועד כלשהו ו/או מסיבה כלשהי, לרבות הסיבות לעיל – הנבחן מוזמן לבחינה חוזרת במשרדי המרכז הארצי לבחינות ולהערכה בירושלים, וככל שהדבר רלוונטי, ציוניו מוקפאים עד להסרת הספק. רק לאחר הבחינה החוזרת יחליט המרכז על המשך הטיפול בעניין. על פי רוב, הזמנה לבחינה נשלחת בכתב לנבחנים הנוגעים בדבר בתוך כשישה שבועות מיום הבחינה, אולם תיתכן גם פנייה מאוחרת יותר.